

Ko ārvalstu būvkomersantam jāzina pirms būvdarbu uzsākšanas Latvijā

Latvijā šobrīd tiek īstenoti un plānoti vairāki nozīmīgi publiskās un privātās infrastruktūras un būvniecības projekti, tādēļ arvien aktuālāki kļūst jautājumi, kas saistīti ar ārvalstu būvkomersantu darbības uzsākšanu Latvijas būvniecības tirgū. Pirms būvdarbu uzsākšanas ir būtiski iepazīties ar Latvijas normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un savlaicīgi izvērtēt ar komercdarbības uzsākšanu saistītos tiesiskos un praktiskos jautājumus.

Lai gan Eiropas Savienībā ir nodrošināta pakalpojumu sniegšanas brīvība, būvniecības joma katrā dalībvalstī ir pakļauta tās nacionālajam tiesiskajam regulējumam. Tādēļ ārvalstu būvkomersantam, plānojot veikt būvdarbus Latvijā, ir jāņem vērā Latvijas normatīvajos aktos noteiktās prasības. Tās attiecas ne tikai uz komersanta reģistrāciju un tiesībām sniegt būvniecības pakalpojumus, bet arī uz ārvalstu būvspeciālistu profesionālās kvalifikācijas atzīšanu, klasifikācijas prasībām, darbinieku nosūtīšanu un nodokļu saistībām.

Reģistrācija Būvkomersantu reģistrā

Viens no pirmajiem jautājumiem, kas ārvalstu būvkomersantam jāatrisina pirms būvdarbu uzsākšanas Latvijā, ir reģistrācija Būvkomersantu reģistrā. Tā nav tikai formāla prasība, bet priekšnoteikums tiesībām sniegt būvniecības pakalpojumus Latvijas teritorijā.

Saskaņā ar Būvniecības likumu būvniecības pakalpojumus Latvijā drīkst sniegt tikai tāds komersants, kas ir reģistrēts Būvkomersantu reģistrā. Līdz ar to ar būvdarbu līguma noslēgšanu vien nepietiek – pirms darbu uzsākšanas komersantam ir jāveic reģistrācija.

Turklāt par būvniecības pakalpojumu sniegšanu bez reģistrācijas Būvkomersantu reģistrā var iestāties administratīvā atbildība, par ko ir paredzēts sods līdz par EUR 5000.

Ārvalstu būvspeciālistu tiesības strādāt Latvijā

Ja būvdarbu veikšanā paredzēts iesaistīt ārvalstīs kvalificētus būvspeciālistus, jāņem vērā, ka ārvalstīs iegūta profesionālā kvalifikācija pati par sevi vēl nedod tiesības veikt profesionālo darbību Latvijā.

Lai ārvalstīs kvalificēts būvspeciālists varētu, piemēram, vadīt būvdarbus vai veikt citas reglamentētās profesionālās darbības Latvijā, Latvijas kompetentā institūcija izvērtē viņa profesionālo kvalifikāciju, profesionālo pieredzi un iesniegtos dokumentus. Atkarībā no paredzētās darbības veida var būt nepieciešama īslaicīga profesionālo pakalpojumu sniegšanas atļauja vai profesionālās kvalifikācijas atzīšana pastāvīgai profesionālajai darbībai Latvijā.

Vienlaikus jāņem vērā, ka atsevišķās specializācijās var būt noteiktas papildu prasības. Piemēram, elektroenerģētikas un energobūvniecības jomā noteiktu darbu veikšanai var būt nepieciešama atbilstoša elektrodrošības grupa, kuras iegūšanai var būt vajadzīga papildu apmācība un zināšanu pārbaude, pat ja speciālists citā valstī jau ir tiesīgs veikt līdzvērtīgus darbus.

Pēc attiecīgo procedūru pabeigšanas informācija par būvspeciālistu tiek iekļauta Būvspeciālistu reģistrā un būvspeciālists iegūst tiesības veikt profesionālo darbību Latvijā attiecīgajā sertificēšanas jomā un darbības sfērā.

Klasifikācija publiski finansētos projektos

Ja ārvalstu būvkomersants plāno pretendēt uz būvdarbiem, kas pilnībā vai daļēji tiek finansēti no publisko tiesību juridiskās personas līdzekļiem, Eiropas Savienības politiku instrumentu vai citas ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem, tam ir nepieciešams saņemt novērtējumu jeb kvalifikācijas klasi, kas apzīmē būvkomersanta (būvuzņēmuma) novērtējumu, kas iedalās 5 dažādos līmeņos no pirmās līdz piektajai klasei. Šo klasi nosaka Būvniecības informācijas sistēma (BIS), izvērtējot uzņēmuma pieredzi, darbiniekus un saimnieciskos rādītājus. Augstākais novērtējums, kas norāda uz lielu pieredzi un spēcīgiem rādītājiem, ir 1. būvkomersantu klasei.

Ārvalstu būvkomersantiem tiek veikta vienreizēja klasifikācija, un izsniegtais klasifikācijas dokuments ir spēkā vienu gadu.

Darbinieku nosūtīšana uz Latviju

Ja ārvalstu būvkomersants uz Latviju nosūta savus darbiniekus būvdarbu veikšanai, ir jāievēro Darba likuma normas par darbinieku nosūtīšanu.

Darba likuma 14. pants nosaka darbinieku nosūtīšanas vispārējo regulējumu, savukārt Darba likuma 14.1 pants paredz, ka, ja darba devējs no citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts nosūta darbinieku darbam Latvijā, neatkarīgi no darba līgumam piemērojamā likuma nosūtītajam darbiniekam ir jānodrošina Latvijas normatīvajos aktos noteiktie darba apstākļi un nodarbinātības noteikumi.

Papildus tam darba devējam pirms darbinieku nosūtīšanas ir jāsniedz attiecīgā informācija Valsts darba inspekcijai.

Komerccarbības formas izvēle un nodokļu aspekti

Pirms darbības uzsākšanas Latvijas tirgū ārvalstu būvkomersantam ir būtiski izvērtēt, kādā juridiskajā formā komerccarbība tiks īstenota, jo no šīs izvēles ir atkarīgi piemērojamie nodokļi, to apmērs un nodokļu administrēšanas kārtība. Atšķirīgas tiesiskās un nodokļu sekas var būt darbībai ar filiāles starpniecību, Latvijā dibinātas kapitālsabiedrības, piemēram, sabiedrības ar ierobežotu atbildību, formā vai citā komerccarbības modelī.

Jāņem vērā arī tas, ka likuma "Par nodokļiem un nodevām" 14. panta astotajā daļā noteiktajos gadījumos ārvalstu komersantam Latvijā var rasties pastāvīgā pārstāvniecība. Būvniecības nozarē tas var būt saistīts, piemēram, ar būvlaukuma izmantošanu, būvdarbu vai ar tiem saistītu uzraudzības darbu veikšanu, kā arī pakalpojumu sniegšanu Latvijas teritorijā ilgāk par 30 dienām jebkurā sešu mēnešu periodā.

Ja ārvalstu komersantam izveidojas pastāvīgā pārstāvniecība, tā ir reģistrējama Valsts ieņēmumu dienestā, un komersantam rodas pienākums ievērot Latvijas nodokļu normatīvo aktu prasības, tostarp nodrošināt atbilstošu grāmatvedības uzskaiti uzņēmumu ienākuma nodokļa piemērošanai.

Vienlaikus ir jāizvērtē arī pievienotās vērtības nodokļa piemērošana, jo būvniecības pakalpojumiem atsevišķos gadījumos ir piemērojama īpašā PVN piemērošanas kārtība.

Rezumējot iepriekš minēto, jāuzsver, ka ārvalstu būvkomersanta darbības uzsākšana Latvijā nozīmē vairāk nekā tikai būvdarbu līguma noslēgšanu un praktisku gatavību veikt darbus. Lai projekts varētu tikt īstenots tiesiski korekti un bez kavēšanās, jau sākotnēji ir svarīgi pārliecināties par atbilstību Latvijas normatīvajām prasībām, sākot ar reģistrāciju Būvkomersantu reģistrā un būvspeciālistu atļauju sakārtošanu, līdz klasifikācijas, darbinieku nosūtīšanas un nodokļu aspektu izvērtēšanai.

Ja plānojat uzsākt būvdarbus Latvijā vai apsverat ieiešanu Latvijas būvniecības tirgū, NJORD komanda var nodrošināt visaptverošu juridisko un nodokļu atbalstu, palīdzot savlaicīgi identificēt piemērojamo regulējumu, izvērtēt projekta riskus un strukturēt darbību Latvijā atbilstoši konkrētā darījuma un komerccarbības modeļa vajadzībām.

IEVA KRASOVSKA
ZVĒRINĀTS ADVOKĀTS,
VECĀKAIS JURISTS

+(371) 67 313 315
IK@NJORDLAW.LV